

Oversigt over Plantesygdomme.

188. — September 1932.

I Midtjylland har Gaasebillelarver beskadiget en Rugmark. Planterne gnavedes over lidt under Jordskorpen.

I nogle Egne blev Runkel- og Sukkerroebladene allerede i August gule, som Regel saaledes at hele Marken blev jævnt gul; senere har Markerne for en Del skudt nye, grønne Blade. Gulfarvningen maa rimeligvis sættes i Forbindelse med en Vækststandsning i den varme og tørre Sommer; enkelte Steder synes stærk Brug af Ajle og Staldgødning eller særlig gunstige Fugtighedsforhold at have forebygget Gulfarvningen. Tørforraadelse er almindelig i Sønderjylland og omkring Viborg, og forekommer iøvrigt spredt paa for kalkrige Jorder.

Angreb af Stængelaal (*Tylenchus dipsaci*) paa Runkelroer blev for første Gang iagttaget her i Landet. Roernes øverste Del viste Symptomer paa Forraadelse og i de brunfarvede Dele fandtes Aalene i store Mængder. Paa Kalundborgegnen er den egentlige Roeaal iagttaget i en Del Marker.

Knoporme har hist og her (undertiden i Selskab med Oldenborrelarver) gjort megen Skade. Runkelroerne er ofte gnavet, men værst er det gaaet ud over Kartofler.

Kaalormene har været slemt paa Spil i Aar baade i Mark og Have. Krusesygen i de Korsblomstrede har ikke været særlig ondartet i Aar, selvom Hjerteforraadelse er fundet en Del Steder.

Kartoflerne er ualmindelig stærkt angrebne af Skurv, ofte forværret ved Gnav af Tusindben ud fra Skurvsaarene. Kalkning og Mergling forværrer Skurvangrebet, medens Brug af Svovlsur Ammoniak og navnlig af Grøngødning hæmmer det.

I adskillige Gulerodsfrømarker paa Fyn er Frøsætningen næsten ødelagt af Svampeangreb, dels Gulerodssvamp, dels Slimskimmel og Sortskimmel; de stærke klimatiske Svingninger i Sommerens Løb er rimeligvis Aarsag til, at Angrebene er blevne saa ondartede.

Kærnefrugtskimmel er temmelig almindelig paa Æble, mindre almindelig paa Pære; for at forebygge næste Aars Angreb bør de syge Frugter samles og brændes.

Priksyge har ødelagt mange Æbler. Rødt Ananas er den Sort, som hyppigst har været indsendt med Priksyge.

Gitterrust har flere Steder angrebet Pæreblade stærkt. Denne Sygdom, som viser sig som rød-orange Pletter paa Bladoversiden og haarde, toppede Fortykkelser paa Bladundersiden, er et karakteristisk Eksempel paa, at Kendskabet til Svampenes Levevis er af afgørende Betydning for deres Bekæmpelse. En Frugtavlér tænkte paa at rydde sine Pæretræer og plante nye i Stedet, nu fik han heldigvis rettidigt at vide, at han kan undgaa Sygdommen i Fremtiden ved at rydde den Sevenbom som Svampen har Værtskifte med og som, hvor der er stærkt Angreb af Gitterrust, findes i Nærheden af Pæretræerne.

Frugttræspindemiderne har i Løbet af Efteraaret bredt sig meget stærkt, og der er lagt store Mængder af Vinteræg.

Baade i København og andre Steder er Lindetræerne stærkt angrebet af Spindemider.

I Køkkenhaven har Porremøllene været slemme.

Baade ondartede og betydningsløse Angreb af Penselskimmel er konstateret paa indsendte Tulipaner og Crocus, dette indskærper Betydningen af Undersøgelse af mistænkelige Løg m. m.

Lyngby, 11. Oktober 1932.

Statens plantepatologiske Forsøg.

Der er for September modtaget 35 Indberetninger; endvidere er der besvaret ca. 300 Forespørgsler.

KORN.

Om Gulspidssygen skrives fra Holstebro, at den er set i en Udstrækning som aldrig før; ofte faar Tørken Skylden, selv om Gulspidssyge er Hovedaarsagen (P. O. Overgaard).

Fodsyge har i mange Hvedemarker i Nordsjælland forårsaget Nødmønden og er sikkert stærkt medvirkende til at Udbyttet svigter (Oluf Jensen).

RODFRUGT.

I nogle Egne af Landet har Runkelroe- og Sukkerroemarkerne allerede i August antaget en gul Farve, der som Regel er jævnt udbredt over hele Marken; enkelte Steder kan grønne Pletter antyde, at stærk Brug af Staldgødning og Ajle eller særlig gunstige Fugtighedsforhold kan forebygge Fænomenet, hvis Indflydelse paa Afgrødens Størrelse ikke er fastslaaet. Angrebets egnsvise Udbredelse, der er under nærmere Undersøgelse, tyder paa, at Gulfarvningen maa sættes i Forbindelse med en Vækststandsning i den varme og tørre Sommer.

Tørforraadnelse (*Phoma betae*) i Runkel- og Sukkerroerne er af ringe Betydning i Aar. Kun fra Røde Kro, Aabenraa og Viborg omtales almindelige og stærke Angreb paa kalkrig Jord; ved Sevel var Runkelroerne praktisk talt væk, hvor Jorden var kalket op til p_H 8.1, medens Jord ved Siden af med Reaktionstal 6.1 bar sunde Roer (L. Ravn, A. P. Aidt, P. Pedersen, P. O. Overgaard); paa Mors er der, trods Sommertørke og kalkrig Jord, ingen slemme Angreb (N. A. Olesen).

Kaalbrok (*Plasmodiophora brassicae*). Stærkere Angreb omtales fra Københavns Amt, Høng og Midtfyn; ved Holstebro er der i Kaalroer kun talrige Smaaknuder uden Betydning, mens der i Turnips mange Steder er sket stor Skade.

Tørforraadnelse (*Phoma lingam*) i Kaalroer er udbredt, men ikke ondartet.

I adskillige Gulerodsfrømarker paa Fyn, samt enkelte paa Sjælland, er Frøsætningen næsten ødelagt af Svampeangreb, dels Gulerodssvamp (*Phoma Rostrupi*), dels Slimskimmel (*Fusarium culmorum* eller en nærstaaende Art) og Sortskimmel (*Alternaria radicina*); de stærke klimatiske Svingninger i Sommerens Løb er rimeligvis Aarsag til, at Angrebet er blevet saa ondartet.

KARTOFLER.

Skurv (*Actinomyces scabies*) er, som omtalt i Augustberetningen ondartet i Aar; kun enkelte Steder er Angrebene svage eller »sædvanlige»

(Bornholm, Tystofte, Dalum, Vejen-Brørup-Ribe). I et Par Sortsforsøg er Up to date stærkest angrebet. Ved Tylstrup er Kartofflerne skurvfri ved Reaktionsstal 5, men meget stærkt skurvede ved Reaktionsstal 6—6.5 (S. Svendsen). Ved Brønderslev har Sv. Ammoniak hæmmet Angrebet noget og Grøngødning hæmmet det meget (V. Kristensen).

Kartoffelskimmelen (*Phytophthora infestans*) kom ved Holstebro først nogle Dage ind i September, og da voldsomt; om stærkere Tørforraadnelse i Knoldene foreligger der kun spredte Angivelser.

Rodfildtsvamp (*Rhizoctonia solani*) betegnes gennemgaaende som godartet; stærkere Angreb omtales fra Brønderslev, Viborg, Varde og Sønderjylland; den gør sikkert langt større Skade end antaget, men Folk kender den ikke (P. Pedersen). Up to date lider særlig under Angrebet, King Edward generes mindre og Alpha er vel befængt; men vokser fra Angrebet (A. P. Aidt).

ERNST GRAM.

FRUGTHAVEN.

Kærnefrugtskimmel (*Sclerotinia fructigena*) synes at være temmelig almindelig paa Æble i Aar. Indberetningerne om den er dog ret forskellige, saaledes skrives der fra Bornholm: »Der er flere Angreb i Aar end almindeligvis, uden at Angrebene dog kan siges at være særlig slemme« (H. Nielsen). Fra Holbæk Amt: »Mange angrebne Frugter, selv hvor der er sprøjtet 2 Gange inden Afblomstringen« (J. A. Kofoed). Fra Horsens: »Er iagttaget i mange Haver, især paa Sorterne Cox' Pomona og Oudrupgaard, selv hvor der er gennemført Sprøjtning hele Sommeren og ligeledes i Haver, hvor der ikke har været nævneværdige Skudangreb. I usprøjtede Haver er Angrebene tit ondartede« (C. A. Nørholm). Fra Sjælland og Bornholm: »Frugtangrebet ses meget hyppigt i Aar paa Keswick Codlin, Cox' Pomona, Filippa og Bismarck m. fl. Det begynder ofte i en Revne, der er opstaaet paa Frugten efter et Skurvangreb, og ofte i en Raadplet ved Blomsterpartiet« (A. Andersen-Kjær). Fra Gisselfeld skrives: »Kun svage Angreb, absolut ikke stærkere end normalt (H. Wedege). Fra Tystofte: »Lidt Angreb hist og her, men ikke nær saa slemt som i Fjor« (A. Feilberg). Desuden foreligger der nogle Indberetninger om ret stærke Angreb, og et Par om at Angrebet ikke er iagttaget.

Paa Pære synes Angrebet af Kærnefrugtskimmel gennemgaaende at være af mindre Betydning end paa Æble. I Indberetninger karakteriseres Angrebet som uden Betydning, ret svagt, mest paa nedfaldne Pærer o. s. v. Fra Odsherred skrives dog: »En Del Angreb selv paa sprøjtede Træer og slemme Angreb paa usprøjtede« (J. A. Kofoed), og fra Sjælland og Bornholm: »Paa Pære ses Angrebet af Kærnefrugtskimmel knapt saa hyppigt som paa Æble i Aar, dog findes adskillige Steder ret ondartede Angreb paa de tidlige Sorter: Kejserinde, Giffard og Colores de Juillet« (A. Andersen-Kjær).

Priksyge er meget almindelig i Æble i Aar, Rødt Aanas er den Sort, som hyppigst har været været indsendt med denne Sygdom.

Fra forskellige Steder i Landet har der været indsendt Pæreblade med stærkt Angreb af Gitterrust (*Gymnosporangium sabinae*).

Om Stenfrugtskimmel (*Sclerotinia cinerea*) meddeles fra Horsens: »Blev efterhaanden ret ondartet flere Steder; men da Udbyttet var meget stort, har Folk maaske af den Grund ikke lagt saa meget Mærke til den (C. A. Nørholm).

Skivesvamp (*Gloeosporium ribis*) synes nærmest at optræde normalt, d. v. s. ret udbredt rundt omkring. Sygdommen bliver af mange Amatører forvekslet med Stikkelsbærdræberen, og der sprøjtes med Sæbe, Soda o. lign. (A. Andersen-Kjær). Dette er uheldigt, idet disse Sprøjtninger næppe har den mindste gavnlige Virkning, men kan foraarsage Svidninger, medens Bordeauxvædske har en fortrinlig Virkning mod Skivesvamp.

Ved Lyngby er der i en stor Plantning af Hyld iagttaget et meget alvorligt Angreb af en Svamp, *Gloeosporium fructigena* form. *sambuci*. De modnende Frugter tørrer efterhaanden helt ind og bliver til sidst lyserøde af Svampens Sporer. I dette Tilfælde har Angrebet skadet Kulturen for adskillige Hundrede Kroner. Ejeren siger, at der tidligere Aar har været noget Angreb, men aldrig nær saa slemt. Aarsagen til Angrebet er først blevet nærmere undersøgt og bestemt i Aar. Svampen er tidligere iagttaget i Schweiz.

KØKKENURTER.

Bladpletsyge (*Mycosphaerella fragariae*) har i August-September bredt sig meget stærkt, ved Gisselsfeld navnlig paa storbladede Sorter som König Albert og Dr. Hindhede (H. Wedege).

Selleribladpletsyge (*Septoria api*) er almindelig, hvor der ikke er sprøjtet.

PRYDPLANTER.

Penselskimmel (*Penicillium* sp.) er konstateret i baade ubetydelig og stærk Grad paa Tulipanløg og Crocusknolde.

ANNA WEBER.

KORN.

Gaasebillelarver (*Phyllopertha horticola*). Fra Nr. Snede skrives: Paa en 4 Td. Land stor Rugmark var en Mængde Planter bidt over under Jordskorpen. Larverne var overordentlig talrige. Flere saadanne Angreb kan ventes paa de lette Jorder i Midtjylland, da Billerne sværmede ualmindelig talrigt i Aar. I flere Haver er Græsplænerne raseret (S. K. Larsen).

BEDER.

Stængelaal (*Tylenchus dipsaci*). Fra Ullerslev paa Fyn modtoges Runkelroer hvis øverste Del var delvis forraadnet. Forraadnelsen fandtes

særlig i det yderste Lag, men dybere i Kødet træffes ogsaa brunfarvede Partier, der paa Tværsnit fremtræder som mere eller mindre fuldstændige, koncentriske Ringe. En ret stor Procent af Roerne var angrebet. I de brunfarvede Partier fandtes Stængelaal i store Mængder. Dette Angreb, der kun er omtalt enkelte Gange i Litteraturen, er ikke tidligere fundet her i Landet.

Roeaal (*Heterodera schachtii*). Paa nogle Ejendomme ved Kalundborg er der i September iagttaget ret stærke Angreb af Roeaal. Daarlige Afgrøder i de tidligere Aar tyder paa, at Skaden ikke er ny paa Stedet (P. Grøntved).

Knoporme (*Agrotis spp.*) har flere Steder gnavet Runkelroerne temmelig stærkt. Ved Kalundborg blev et Stykke med Rødbeder totalt ødelagt (N. F. Larsen).

KORSBLOMSTREDE.

Kaalorme (*Pieris*-arter). Angrebene, der nu er standset, har mange Steder været overordentlig stærke baade i Kaal og Kaalroer.

Krusesyge (*Contarinia nasturtii*). Selvom Hjerteforraadnelsen er bemærket en Del Steder, antages den forvoldte Skade i Almindelighed at være forholdsvis ringe i Aar.

Kaalfluellarver (*Chorthophila floralis* og *brassicae*). Sene Angreb er bemærket en Del Steder, men synes ikke at være særlig ondartede i Aar.

Minérfluer (*Scaptomyza sp.*). I Bladene af Kaalroer til Frø fandtes minerende Fluellarver i usædvanlig stor Mængde paa Korsøregnen. Antagelig drejer det sig om Arten *S. flaveola*.

KARTOFLER.

Oldenborrelarver (*Melolontha vulgaris*). En Del Steder i Sønderjylland har Larverne sammen med Knoporme gjort megen Skade paa Kartofler og Runkelroer (Th. Pedersen, Fr. Nielsen).

Knoporme (*Agrotis spp.*) har en Del Steder gjort alvorlig Skade paa Kartofler. Fra Kalundborgegnen skrives saaledes: I adskillige Marker er 10—25 pCt. af Knoldene gnavet, saa den ellers gode Afgrøde er umulig som Handelsvare. I enkelte Marker er Angrebet af katastrofal Betydning (A. Frederiksen). Ogsaa paa Bornholm har Larverne skadet (H. Nielsen). Andre Beretninger om Angreb er indløbet fra Fyn (L. P. Jensen), Nordsjælland (Oluf Jensen) og Sønderjylland (P. Pedersen, Fr. Nielsen og Th. Pedersen).

KØKKENURTER.

Porremøl (*Acrolepia assectella*) har mange Steder gjort megen Skade. Fra Lolland skrives, at Angrebsprocenten i de fleste Tilfælde er mindst 90 (G. Jensen). Ogsaa fra Horsens meldes om stærke Angreb. En Nedskæring har her virket tilfredsstillende (C. A. Nørholm).

FRUGTTRÆER.

Knopviklerlarver (*Tortricidae*). Fra et Par Lokalteter indsendtes Æbler, paa hvis Overflade man fandt Grupper af Huller, der højst gik

et Par Millimeter ind i Kødets. Over en saadan Gruppe af Huller sad ofte et fastspundet Blad, af hvilket der ogsaa var gnavet. Denne Beskadigelse er forarsaget af unge Knopviklerlarver, der normalt overvintrer under fastspundne Knopskæl o. lign. Inden Overvintringen æder de lidt af Bladkødet, og i dette Tilfælde har de forgrebet sig paa Frugterne!

Frugttræspindemiden (*Paratetranychus pilosus*). I Løbet af August—September har Miderne mange Steder bredt sig i overordentlig Grad baade paa Blomme- og Æbletræer. Ogsaa Seljerøn er ofte tæt besat med Mider. Man har en Del Steder bemærket, at der er lagt Vinteræg i stort Antal.

Galmyg (*Diplosis corylina*). Ved Frederiksdal var Hanraklerne paa Hassel angrebet og misdannet.

PRYDPLANTER.

Knoporme (*Agrotis spp.*). Flere Steder har Larverne gnavet Barken af Chrysanthemum nede ved Jorden, saa Planterne staar med røde Blade og er langt mindre end de ubeskadigede. Ofte dræbes de helt (Verner Nielsen).

Spindemider (*Tetranychus telarius*). Som allerede nævnt har Angrebene paa Lind været meget alvorlige i København og Omegn. Der er nu fra flere Egne af Landet indløbet Beretninger om Angreb.

PROSPER BOVIEN.
